

ASIELZOEKERS UIT VEILIGE LANDEN VAN HERKOMST

Het Nederlandse beleid vergeleken met andere EU-lidstaten

In deze benchmark worden bevindingen van de EMN Inform 'Safe Countries of Origin'¹ in relatie tot de Nederlandse context beschreven.

Algemeen beeld

Op basis van de internationale vergelijking in de EMN Inform kan geconcludeerd worden dat het Nederlandse beleid ten opzichte van asielzoekers uit veilige landen van herkomst behoort tot een van de meest uitgebreide in de hele EU. Nederland heeft bijvoorbeeld de meest uitgebreide lijst van veilige landen van herkomst. Daarnaast heeft Nederland vergeleken met andere lidstaten een groot aantal maatregelen genomen wat betreft de asielprocedure, de opvang, de beroepsprocedure en de terugkeer van asielzoekers uit veilige landen.

Aanwezigheid van een lijst van veilige landen van herkomst

Van de 24 lidstaten die informatie voor de EMN Inform hebben aangeleverd, heeft de meerderheid (14 lidstaten in totaal) net als Nederland een officiële lijst van veilige landen van herkomst. Polen en Estland hebben op dit moment wel plannen om een lijst in te voeren. Finland en Noorwegen hebben geen officiële lijst, maar gebruiken het concept van een veilig land van herkomst wel in hun asielprocedure. Opvallend is dat een aantal lidstaten, ondanks dat zij met een hoge asielinstroom worstelen uit veilige landen, geen lijst van veilige landen hebben ingevoerd, zoals Italië en Zweden. De meeste lidstaten updaten de lijst net als Nederland regelmatig, echter niet in vastgelegde termijnen.

In een aantal lidstaten (België, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk) heeft de hoogste nationale rechter de plaatsing van bepaalde herkomstlanden op de nationale lijst verworpen. Ook in Nederland oordeelden lagere rechtbanken in eerste instantie dat bepaalde landen onterecht op de lijst waren geplaatst. Deze uitspraken zijn echter niet door de hoogste rechter, de Raad van State, bevestigd.

Herkomstlanden die vaak als veilig worden aangemerkt

Hoeveel en welke landen als veilig worden aangemerkt verschilt

sterk tussen de lidstaten. Met 32 landen heeft Nederland de meeste landen als veilig aangemerkt, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk (24 landen) en Oostenrijk (20 landen).² Nederland heeft, net als bijna alle andere lidstaten ook, de Westelijke Balkanlanden als veilig aangewezen. Ook andere herkomstlanden die vaak op de lijst staan in andere lidstaten, zoals Ghana, Georgië en India, beschouwt Nederland als veilig. Sommige landen die op de Nederlandse lijst staan, zijn echter op weinig lijsten van andere lidstaten te vinden, zoals Algerije, Jamaica, Marokko, Senegal, Tunesië en Oekraïne.³

Versnelde asielprocedure

De meeste lidstaten die een lijst van veilige landen van herkomst hebben, behandelen asielaanvragen van personen uit deze landen in een versnelde asielprocedure. In de meeste lidstaten is de streeftermijn voor het nemen van een beslissing in de versnelde procedure vaak meer dan de helft korter dan bij de standaard asielprocedure. Behalve een verkorte streeftermijn gebruiken de lidstaten geen andere maatregelen om de procedure te verkorten, met uitzondering van Duitsland en Nederland. In Duitsland verblijven asielzoekers uit veilige landen bijvoorbeeld in speciale opvanglocaties waar verschillende diensten (bijv. de migratiedienst, de politie en een gezondheidsdienst) aanwezig zijn, zodat de asielzoekers makkelijker beschikbaar zijn voor de verschillende stappen in de procedure. Dit is vergelijkbaar met Nederland waar aanvragen van asielzoekers uit veilige landen in principe in de Centrale ontvangstlocatie (COL) in Ter Apel worden afgehandeld. Daarnaast vervallen in Nederland bij asielzoekers uit veilige landen enkele standaard processtappen in de versnelde procedure: de asielzoeker krijgt geen rust- en voorbereidingstermijn, er vindt geen medisch onderzoek plaats en er vindt één gecombineerd gehoor plaats. Ook worden aanvragen van asielzoekers uit veilige landen met voorrang behandeld, zodat de wachttijd tot de officiële start van de asielprocedure (die soms kan oplopen tot enkele maanden in de normale asielprocedure) duidelijk korter is.

De Benchmark NL – EU is een bijsluiter bij EMN Informs en Syntheserapporten waarin een vertaalslag is gemaakt van de resultaten naar de Nederlandse context. De bevindingen in de Benchmark NL - EU zijn opgesteld in overleg met nationale experts die hebben meegewerkt aan de Nederlandse bijdrage aan het syntheserapport of de EMN Inform.

- 1 Europees Migratienetwerk (2018), EMN Inform - Safe Countries of Origin, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/00_inform_safe_country_of_origin_final_en_1.pdf
- 2 Nederland heeft, net als een aantal andere lidstaten (bijv. het VK en Noorwegen), bepaalde groepen in sommige landen uitgezonderd. Bijvoorbeeld Algerije, Marokko en Tunesië zijn wel op de Nederlandse lijst te vinden, maar worden niet als veilig beschouwd voor homoseksuele en biseksuele vrouwen en mannen, en transgenderpersonen (LHBTs).
- 3 Herkomstlanden die op de Nederlandse lijst staan, maar waar de asielinstroom in de lidstaten gering is (bijv. Vaticaanstad, Brazilië, Andorra, Japan) worden hier buiten beschouwing gelaten.

Toepassing Dublinverordening

Bijna alle lidstaten passen de Dublinverordening op dezelfde manier toe op asielzoekers uit veilige landen als op asielzoekers uit andere landen.⁴ Een uitzondering zijn Nederland en Finland. Nederland behandelt asielaanvragen met Dublin indicatie van asielzoekers afkomstig uit de Westelijke Balkanlanden en Georgië in de versnelde asielprocedure.⁵ In Finland is er geen vastgelegd beleid, maar worden asielzoekers uit veilige landen van herkomst met een Dublin indicatie in de praktijk niet aan andere lidstaten overgedragen.

Beroepsprocedure

Een aantal lidstaten, inclusief Nederland, hebben maatregelen genomen om de beroepsprocedure van afgewezen asielzoekers uit veilige landen te versnellen. Net als in Nederland mogen deze personen ook in Oostenrijk, Duitsland, Finland, Hongarije, Slowakije, het Verenigd Koninkrijk en Litouwen hun beroep in principe niet in de EU afwachten.⁶ In de meeste andere lidstaten mogen zij dit wel. Daarnaast is in sommige lidstaten, inclusief Nederland, de periode om beroep in te stellen voor personen uit veilige landen korter dan voor personen uit andere herkomstlanden. In Nederland is de termijn voor het instellen van beroep voor aanvragen die als kennelijk ongegrond zijn afgewezen (wat bij asielzoekers uit veilige landen meestal het geval is) 1 week, terwijl voor asielaanvragen die in de verlengde asielprocedure zijn behandeld een termijn van 4 weken geldt.⁷ In België en Luxemburg is de termijn 15 dagen in plaats van 30 dagen. In Frankrijk en Slovenië is de beslistermijn voor de rechtbank korter in het geval van asielzoekers uit veilige landen. In Luxemburg bestaat er geen mogelijkheid tot hoger beroep voor asielzoekers uit veilige landen. In Hongarije prioriteren rechtbanken zaken betreffend asielzoekers uit veilige landen zodat deze sneller kunnen worden afgehandeld.

Opvang

Alle lidstaten, behalve Nederland en Duitsland, maken geen verschil in de opvang tijdens de asielprocedure tussen asielzoekers uit veilige landen en asielzoekers uit andere landen. In Nederland verblijven asielzoekers uit veilige landen in principe tijdens hun gehele asielprocedure in de Centrale ontvangstlocatie (COL) in Ter Apel en worden ze in principe niet naar meer kleinschalige Asielzoekerscentra (AZC) overgeplaatst. De meeste asielzoekers uit andere landen verblijven wel in AZC's tijdens hun procedure. In Duitsland verblijven asielzoekers uit veilige landen in speciale opvanglocaties waar verschillende overheidsdiensten aanwezig zijn.

4 De informatie over Dublin dateert van januari 2017 en is niet onderdeel van de EMN Inform Safe Countries of Origin. De informatie is afkomstig van een EMN ad-hoc vraag die door Nederland en Estland is gesteld. Zie: <https://emnbelgium.be/sites/default/files/publications/OPEN%20Compilation%20EE%20NL%20AHQ%20on%20safe%20countries%20of%20origin%20%28with%20BE%20answer%29.pdf>

5 De reden hiervoor is dat terugkeer naar het land van herkomst na afdoening in de nationale procedure in die gevallen veelal sneller te realiseren is dan een overdracht aan de verantwoordelijke lidstaat op grond van de Dublinverordening.

6 In Nederland heeft de afgewezen asielzoeker wel de mogelijkheid een voorlopige voorziening (vovo) aan te vragen bij de rechtbank om de uitspraak op het beroep in Nederland te mogen afwachten. Tot dat de rechter op de vovo-aanvraag heeft beslist, mag de migrant in principe wel in Nederland blijven.

7 De verkorte termijn van 1 week geldt ook bij Dublin-zaken en zaken die in algemene asielprocedure van 8 dagen zijn afgedaan.

Terugkeer

Relatief weinig lidstaten hebben speciale maatregelen op het gebied van terugkeer voor asielzoekers uit veilige landen van herkomst.

Vertrektermijn

Sommige lidstaten (Oostenrijk, Duitsland, Nederland, Finland en Noorwegen) passen een kortere periode voor vrijwillige terugkeer toe - de 'vertrektermijn' - voor personen uit veilige landen. In Oostenrijk, Nederland, Finland en Noorwegen is de vertrektermijn 0 dagen, wat betekent dat de persoon in kwestie direct na de negatieve asielbeslissing het land moet verlaten. Duitsland kent een verkorte vertrektermijn, namelijk een termijn van 7 dagen in plaats van 30 dagen die voor andere nationaliteiten geldt.

Inreisverbod

Een klein aantal lidstaten (Duitsland, Finland, Nederland en Noorwegen) maakt een onderscheid bij het opleggen van inreisverboden tussen asielzoekers uit veilige landen en asielzoekers uit andere landen. In deze lidstaten ontvangen afgewezen asielzoekers uit veilige landen in beginsel een inreisverbod, terwijl dit bij asielzoekers uit andere herkomstlanden niet gebeurt. In Duitsland en Noorwegen geldt het inreisverbod voor personen uit veilige landen in principe voor 1 jaar en in Nederland en Finland voor 2 jaar.

Terugkeer- en herintegratieondersteuning

Ongeveer de helft van de lidstaten die een lijst van veilige landen van herkomst heeft, biedt minder terugkeer- en/of herintegratieondersteuning voor personen uit veilige landen dan voor personen uit andere landen.⁸ In België en Luxemburg hebben personen uit veilige landen bijvoorbeeld in principe geen recht op herintegratieondersteuning en ontvangen zij alleen een bus- of vliegticket. In veel lidstaten, inclusief Nederland, zijn wel uitzonderingen mogelijk. In individuele gevallen kunnen de autoriteiten bijvoorbeeld beslissen toch ondersteuning te bieden. Nederland rapporteert als enige lidstaat dat in de afgelopen 2 jaar de ondersteuning voor personen uit bepaalde veilige landen is gereduceerd. In de andere lidstaten is de hoogte van terugkeer- en herintegratieondersteuning blijkbaar niet veranderd in de afgelopen 2 jaar. Duitsland lijkt de enige lidstaat te zijn die een speciaal terugkeer- en herintegratieproject heeft voor personen uit een veilig land, namelijk het Kosovo URA terugkeerproject.⁹ Binnen dit project ontvangen afgewezen asielzoekers praktische ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van beroepsopleidingen/trainingen of een subsidie om een eigen bedrijf te starten.

8 In een aantal lidstaten is de hoogte van terugkeer- en herintegratieondersteuning niet gekoppeld aan het feit of een persoon uit een veilig land komt of niet, maar aan andere criteria die er meestal wel indirect mee te maken hebben. In Nederland is er bijvoorbeeld geen specifiek beleid wat betreft terugkeer- en herintegratieondersteuning voor personen uit veilige landen, maar ontvangen personen die visumvrij naar de EU kunnen reizen of afkomstig zijn uit landen in de ring om Europa minder ondersteuning. Deze landen staan ook vaak op de Nederlandse lijst van veilige landen. In Finland hangt de hoogte van de ondersteuning af van het land van herkomst; personen afkomstig uit de Westelijke Balkanlanden ontvangen bijvoorbeeld duidelijk minder ondersteuning dan andere nationaliteiten. Terwijl in sommige lidstaten (inclusief Nederland) de ondersteuning dus niet direct gekoppeld is aan het feit of een persoon uit een veilig land komt of niet, is er meestal wel een correlatie/overlap.

9 German Federal Office for Migration and Refugees (2017), The Kosovo URA return project, available at <http://www.bamf.de/EN/Rueckkehr/Reintegration/ProjektKosovo/projektkosovo-node.html>

